

Forslag til Forespørgselsdebat om, hvorvidt foranstaltningen af borgere, der begår personfarlig kriminalitet såsom vold og drab, har en tilpas varighed
(Medlem af Inatsisartut, Bjørk Lange Olsen, Demokraatit)

Svarnotat

(Naalakkersuisoq for Erhverv, Handel, Råstoffer, Justitsområdet og Ligestilling)

Naalakkersuisut vil gerne takke forslagsstiller, Bjørk Lange Olsen, Demokraatit, for at tage dette meget vigtige emne op til debat.

Naalakkersuisut er enig i, at vi har et alt for højt niveau af personfarlig kriminalitet i Grønland, og at der skal sættes ind fra alle sider for at nedbringe dette. Vold, trusler og drab traumatiserer berørte familier, venner og samfund. Dermed vil bare ét enkelt tilfælde gå ud over rigtig mange mennesker. Mange i samfundet lever derfor med ar på sjælen efter personfarlig kriminalitet.

Spørgsmålet om straf for forbrydelser er et tilbagevendende emne i alle samfund, og det skal det også være. For samfund og normer ændrer sig over tid. Hvis tilliden til retsvæsenet skal bestå, skal der være sammenhæng mellem den sanktion et samfund giver forskellige typer kriminalitet og ofrenes og samfundets opfattelse af retfærdighed. Dette samspil mellem retfærdighed og sanktion kaldes ”retsfølelse”. Samtidig er det også væsentligt at basere beslutninger på forskningsbaseret viden om for eksempel effekten af frihedsberøvelse.

Naalakkersuisut har derfor indgået en samarbejdsaftale med en forsker på Ilisimatusarfik, der skal undersøge ”Kriminalretlige domme, foranstaltninger og holdninger i Grønland”. Undersøgelsen skal give os et troværdigt billede af det aktuelle foranstaltningsniveau i Grønland samt befolkningens forventninger til foranstaltningsniveauet. En tidligere undersøgelse viste det paradoks, at deltagerne i undersøgelsen generelt troede, at foranstaltningsniveauet var lavere, end det reelt er. De fleste ville således dømme mildere, når de fik forelagt konkrete sager, end hvad domstolens praksis var på det tidspunkt.

Derudover har Naalakkersuisut anmodet den danske regering om at forhøje foranstaltningsrammen fra 10 til 16 år. Det er Naalakkersuisuts opfattelse, at en udvidelse af foranstaltningsrammen vil give domstolene bedre muligheder for at idømme en passende foranstaltning.

Men dermed ikke sagt, at højere foranstaltninger i sig selv løser udfordringerne med kriminalitet.

Tough-on-crime er en tilgang, hvor man slår hårdt ned på kriminalitet, og hvor straf også bruges som et afskrækkende instrument. Indtil videre er der ikke påvist succes med en tough-on-crime fokuseret tilgang, hvis målet er at forhindre recidiv. Det må derfor drøftes i samfundet, om frihedsberøvelse primært skal handle om at fjerne en gerningsperson fra samfundet, eller om man også ønsker at gerningspersonen ændrer sig positivt under frihedsberøvelsen.

Derfor mener Naalakkersuisut, at forebyggelse af kriminalitet fortsat skal være højt prioriteret, blandt andet ved hele tiden at blive bedre til at identificere de faktorer, der fører til kriminelle handlinger. Og når det er gået galt, er det afgørende med en seriøs indstilling til resocialisering, så den kriminelle understøttes i et fremtidigt liv uden kriminalitet.

Forslagsstiller spørger os til vores holdning til frihedsberøvelse på livstid. Naalakkersuisut må hertil svare, at muligheden for en livstidsdom næppe vil forhindre personfarlig kriminalitet. I dag har vi jo den tidsbestemte foranstaltning, forvaring. Og der er ikke noget, der tyder på, at risikoen for en tidsbestemt foranstaltning afholder flere fra at begå personfarlig kriminalitet.

Naalakkersuisut vil vende tilbage med resultatet af den igangsatte undersøgelse i 2024 og ønsker Inatsisartut en god debat om dette meget vigtige emne.